

HOME

LEES ▾

KIJK ▾

LUISTER ▾

DW B ▾

ABONNEER JE

'Schreeuwen op de markt. Excentrische literatuur' Presentatie in de School van Gaasbeek

Reportage bij [DW B 2021 3 Schreeuwen op de markt.](#)
[Excentrische literatuur](#)

Fotoverslag presentatie op 5 september 2021 in de School van Gaasbeek in samenwerking met Villa Voortman.
De foto's zijn van de hand van Maarten Vanden Abeele .

Hoofdredacteur Hugo Bousset verzorgde de inleiding, die u hier integraal kan lezen.

Vrienden van de School van Gaasbeek, Villa Voortman en DW B,

Het aloude literaire tijdschrift *Dietsche Warande en Belfort*, nu geheten DW B, heeft zich al decennia toegelegd op het ontdekken en lanceren van nieuwe schrijvers, op het experimenteren met nieuwe tekstvormen, op de cross-over tussen literatuur en beeldende kunst, op het creëren van drie elkaar bevruchtende platforms – papier, podium en website -, maar de laatste tijd is er een nieuwe uitdaging opgedoken: superdiversiteit en inclusie. Dat leidt niet noodzakelijk naar een prachtig nummer als *Vrouwelijke Arabische stemmen*, maar ook bijvoorbeeld naar het pas verschenen boeknummer van 160 p. dat vandaag wordt gepresenteerd: *Schreeuwen op de markt. Excentrische literatuur*. Het ligt hier in de bookshop, en u kan het kopen voor een prikje.

Ik omschrijf het boek aan de hand van enkele alinea's van de curatoren Patrick Bassant, Jan Daems, Arnout De Cleene en Yves Petry. Eerst drie voorbeelden van die zogenaamde 'outsiderliteratuur'. Dirk Pauwels, de bekende theatermaker, zet in DW B met kwetsbare mensen met de complexe problematiek 'dubbeldiagnose' uit het ontmoetingshuis Villa Voortman te Gent een artistieke onderneming op het getouw. Schrijvers en kunstenaars uit het reguliere veld gaan in interactie met bewoners van de residentie. *Dat gebeurt ook vandaag, live, in de School van Gaasbeek*. Voorts werkt in DW B Peter Holvoet-Hanssen met patiënt-schrijvers uit het psychiatrisch ziekenhuis Bethaniën in Zoersel aan een groepsgedicht en presenteert Hugo Franssen werk van schrijvers uit Kunsthuis Yellow Art te Geel.

Ik keer nu terug naar de titel *Schreeuwen op de markt. Excentrische literatuur*. Waar hebben we het eigenlijk over? In een klimaat waarin diverse psychiatrische voorzieningen creatieve ateliers en schrijfgroepen oprichten, leek het een legitieme opzet om de schijnwerpers te richten op 'brute' teksten van psychisch

kwetsbare mensen. De laatste decennia valt een groeiende belangstelling op te tekenen voor 'outsiderkunst' en in het verlengde daarvan voor 'outsiderliteratuur'. Psychiaters hebben in hun patiëntenbestand allemaal wel enkele boeiende schrijvers die hun ideeën toevertrouwen aan het papier, vaak zonder oogmerk tot publicatie. Schrijvers uit het klassieke literaire veld vertonen niet zelden een fascinatie voor waanzin, depressie, destructie en laten in hun romans veelvuldig personages aan de zelfkant van de maatschappij een rol spelen.

De titel 'Excentrische literatuur' is het onzekere resultaat van lange discussies. 'Excentrische literatuur' – en niet 'excentrieke auteurs' – legt de klemtoon op de teksten. Het zijn teksten die ontstonden en circuleren in vaak weinig toegankelijke en ongekennde omgevingen: van de zolders van psychiatrische instellingen, over idiosyncratische teksten die nooit vertaald raakten, tot een wekelijks schrijverscollectief in een kunsthuis voor personen met een psychische kwetsbaarheid of een privécollectie van een zorgzaam familielid. Maar ook 'excentrische literatuur' schiet als term – net als 'outsider', 'bruuft', 'gestoord', enzovoort – overduidelijk tekort.

Vast staat dat veel van de auteurs die in DW B aan bod komen zelden terug te vinden zijn in de literaire wereld. Er wordt ontzettend véél geschreven door auteurs met een psychische kwetsbaarheid en dit vaak in de grootste anonimiteit. Dat kunst niet wordt gemaakt om een publiek te bereiken of te behagen, sluit evenwel niet uit dat het door datzelfde publiek wel degelijk wordt gesmaakt – als het maar bij een publiek raakt. 'Excentrische literatuur' maakt het, als term en als opzet, mogelijk dat publiek aan te spreken en een ingang te forceren tot de literaire wereld. De geselecteerde teksten mogen en moeten 'schreeuwen op de markt' – de aan Wim Maljaars ontleende hoofdtitel voor dit nummer, dat prachtig door Maarten Otten werd geïllustreerd.

De in DW B verzamelde teksten vertonen enkele opmerkelijke familietrekken. Vaak speelt het fenomeen muziek er een rol in – referenties aan popmuziek, de songtekst als genre, stilistische muzikaliteit. Je treft herhalingen aan, thematische obsessies, woeste associaties. Er is de (voor de lezer niet zichtbare) veelheid van teksten per auteur waaruit geselecteerd werd. Er zijn de experimenten met collectieve vormen van schrijven. Maar laten deze eigenschappen toe deze teksten te markeren als anders dan andere (zogenaamd 'reguliere') teksten? Hetzelfde geldt voor het schrijfproces: is dat wezenlijk anders dan bij de zogenaamd niet-outsider? Filosoof en ervaringsdeskundige Wouter Kusters beschrijft een drang om te schrijven die klinici vaak herkennen als een schrijven om niet te imploderen. 'Een belangrijke motivatie om het schrijven te vervolgen', zo vernemen we, 'ligt in de intensiteit en het grote belang van de inzichten die men al schrijvende, al denkende, meent te genereren én te ontvangen. Wat zich voordoet, lijkt zo waardevol dat men bang is dat het verdwijnt als het niet onmiddellijk wordt vastgelegd voor later.'

Schrijven om te overleven, schrijven als therapie zijn veel gebruikte begrippen in hun figuurlijke betekenis, maar als ze nu eens letterlijk te nemen zijn?

In elk geval staat het primaire werk in dit nummer centraal. De oproep van de curatoren leidde tot een geduldig teksten delven uit

kartonnen schatkamers in een beschutte woonvorm en contacten met erven van auteurs die intussen naam maakten, zoals J.M.H. Berckmans, Sophie Podolski, Jos Steen en Jean Jacques Abrahams, en resulteerde in een publicatie van onbekende auteurs die veel meer aandacht verdienen. Het is een intrigerende veelheid geworden van gedichten, proza, non-fictie, semibiografische stukken, getuigenissen van ervaringsdeskundigen en liedjesteksten.

Duik in dit excentrische en eigenzinnige nummer en ontdek de onconventionele kracht van literatuur. En vooral: luister en geniet *nu* van wat de dichters van Villa Voortman en Dirk Pauwels voor u componeerden!

[« Vorige](#)

[Volgende »](#)

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

e-mailadres

Inschrijven

